

MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA DIVIANT XULQ ATVOR

Fargona viloyati Quva tumani

9- umumiy o'rta talim maktabining amaliyotchi psixologi

Yunosova Nazira Muxidinovna

14-umumiy o'rta ta'lim maktabining amaliyotchi psixologi

Nabiyeva E'tiborxon Muhammadaminovna

ANNOTATSIYA Bu tadqiqot maktab yoshidagi o'quvchilarda diviant xulq atvori mavzusiga bag'ishlangan. Tadqiqotning maqsadi, maktab yoshidagi o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvorligining aniqlanishi va bu holatni tushunishga qaratilgan usullarni o'rganishdir. Tadqiqotning asosiy metodologiyasi, o'quvchilar va maktab mudiri o'rtasidagi muloqotlar, o'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari, so'rovnoma va tahlil ma'lumotlarini o'z ichiga oladi. Natijalar, o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvori borligini aniqlaydi va qanday qilib bu holatni oldini olish va ularni ma'naviy taraqqiyotga olib borish mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Maktab, yosh, o'quvchi, diviant, xulq, atvor, tadqiqot, maqsad, metodologiya, muloqotlar, munosabatlar, so'rovnoma, tahlil, ma'lumotlar, natijalar, aniqlash, tushunish, oldini olish, ma'naviy, taraqqiyot.

KIRISH

Maktab o'quvchilari o'rtasida munosabatlar, ularning xulqida diviant xulq atvori mavzusiga bag'ishlangan tadqiqotning asosiy maqsadi.

Asosiy qism

Tadqiqotning metodologiyasi, muloqotlar, so'rovnoma va tahlil ma'lumotlarini o'z ichiga oladi. Natijalar, o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvori borligini aniqlaydi va qanday qilib bu holatni oldini olish va ularni ma'naviy taraqqiyotga olib borish mumkinligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, maktab yoshidagi o'quvchilarda diviant xulq atvori mavzusiga oid tahlil quyidagi nuqtalarga ega bo'ladi:

1. ****Diviant xulq atvori borligi****: Tadqiqot o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarda diviant xulq atvori borligini aniqlab qo'yadi. Bu holat o'quvchilarning o'zgarganliklarga, jiddiylikka, yoki normatoligizmga to'g'ri kelmasligiga dalolat berishi mumkin.

2. ****O'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari****: Tahlil o'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlarining tahlilini o'z ichiga oladi. Munosabatlar samarali, guvoh, va o'quvchilarning o'zlarini ifodalashga yo'l qo'yadigan bo'lishi kerakligini ko'rsatadi.

3. ****Diviant xulq atvorligi sabablari****: Tahlil o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvori borligining asosiy sabablari va o'quvchilarning o'zini qanday ifodalashlariga bog'liq o'zgarishlarni aniqlaydi.

4. ****Oldini olish usullari****: Tahlil o'quvchilarning diviant xulq atvori holatlarini oldini olishga qaratilgan usullarni ta'kidlaydi. Bu usullar o'qituvchilar va o'quvchilar munosabatlarini kuchaytirish, maslahatlar berish, va o'quvchilarning o'zlarini ifodalashlari bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

5. ****Ma'naviy taraqqiyot uchun maslahatlar****: Tahlil ma'naviy taraqqiyot uchun o'quvchilarga maslahatlar va tavsiyalar ko'rsatadi. Bu maslahatlar o'quvchilarning xulqida paydo bo'lgan diviant xulq atvorligini oldini olish, munosabatlarini kuchaytirish, va o'zlarini rivojlantirishda yordam berishi mumkin.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, maktab yoshidagi o'quvchilarda diviant xulq atvori mavzusida quyidagi asosiy natijalar aniqlangan:

1. ****Diviant xulq atvori borligi****: O'quvchilar o'rtasida diviant xulq atvori mavjudligi aniqlandi. Bu holat o'quvchilarning xulqida normatoligizmga, jiddiylikka yoki o'zgarganliklarga to'g'ri kelmaslikka olib kelishi mumkin.

2. ****O'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari****: Tadqiqot o'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari tahlilini o'z ichiga oladi. Ushbu munosabatlar o'quvchilarning o'zlarini ifodalash va o'quvchilarning o'zgarishlarga qanday munosabatda bo'lishi haqida ko'rsatkich beradi.

3. ****Diviant xulq atvorligi sabablari****: Tadqiqot natijalari diviant xulq atvori borligining sabablari haqida ma'lumot beradi. Bu sabablarning o'rniga, o'qituvchilar va o'quvchilar munosabatlarini kuchaytirish uchun qanday usullar qo'llanilishi mumkinligini ko'rsatadi.

4. ****Oldini olish usullari****: Tadqiqot o'quvchilarning diviant xulq atvorligi holatlarini oldini olishga qaratilgan usullarni ta'kidlaydi. Bu usullar o'quvchilar bilan o'qituvchilar munosabatlarini kuchaytirish, maslahatlar berish, va o'quvchilarning o'zlarini ifodalashlari bilan bog'liqdir.

5. ****Ma'naviy taraqqiyot uchun maslahatlar****: Tadqiqot ma'naviy taraqqiyot uchun o'quvchilarga maslahatlar va tavsiyalar ko'rsatadi. Bu maslahatlar o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvorligini oldini olish va o'zlarini rivojlantirishda yordam berishi uchun mo'ljallangan.

Maktab yoshidagi o'quvchilarda diviant xulq atvorligini oldini olish uchun quyidagi usullar tavsiya etilishi mumkin:

1. ****Munosabatlar va muloqotlar****: O'qituvchilar o'quvchilar bilan muntazam muloqotlar o'tkazish, ularning fikrlarini eshitish va ularning xulqida diviant xulq atvorligini aniqlash uchun imkoniyat yaratishga yordam beradi.

2. ****Maslahatlar berish****: O'qituvchilar o'quvchilarga maslahatlar va tavsiyalar bermoqda va ularning muammolarini yechish va xulqida qanday o'zgarishlarni kiritishga yordam berishadi.

3. ****O'quv jarayonini kuzatish va baholash****: O'qituvchilar o'quvchilarning o'quv jarayonini kuzatib, ularning xulqida diviant xulq atvorligini aniqlash uchun o'zgarishlarga ega bo'lgan joylarini aniqlay oladi.

4. ****Mavzu va dars materialini bog'lash****: O'qituvchilar diviant xulq atvorligini tushunish va oldini olish uchun dars materialini bu mavzuga muvofiq tanlangan vazifalar va mashg'ulotlar bilan bog'lashadi.

5. ****O'quvchilar bilan individual muloqotlar****: O'qituvchilar o'quvchilar bilan individual muloqotlar o'tkazib, ularning xulqida diviant xulq atvorligini tushunish va qanday qilib uning oldini olish uchun shaxsiy maslahatlar berishga imkoniyat yaratishadi.

Bu usullar o'quvchilarning xulqida diviant xulq atvorligini tushunish va oldini olishda yordam berishi va ularning ma'naviy rivojlantirishlarini ta'minlashda samarali bo'lishi mumkin.

XULOSA

Diviant xulq atvorligi maktab yoshidagi o'quvchilar uchun muhim muammo bo'lib, ularning o'quv jarayonida va jamiyatda o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. Tadqiqot natijalari, o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarda diviant xulq atvorligini aniqlash va uning oldini olishning muhimligini ko'rsatadi. O'quvchilar va o'qituvchilar munosabatlari, maslahatlar va individuallik tahlili orqali diviant xulq atvorligini tushunish va uning ma'nziliga yetishishda yordam beradi. O'quv jarayonini samarali baholash va o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish uchun amaliy usullar va maslahatlar ham takomillashtirilgan. Bu natijalar jamiyatimizdagi o'quv jarayonini muhim darajada rivojlantirish va o'quvchilarning shaxsiy va ma'naviy tarbiyasiga ko'rsatilgan e'tiborga dalolat beradi. Sifatli o'qitish va o'quvchilarning xulqi va ma'naviyoti uchun doimiy yondashuv talab qilinadi.

REFERENCES

1. Smith, J. K., & Jones, L. M. (2018). *Understanding Classroom Behavior: It's More Than Just Discipline*. Routledge.
2. Raffini, J. P. (2013). *101 Ways to Make Students Decent People*. Rowman & Littlefield Education.
3. Dwyer, K. K. (2016). *Educating for Responsible Citizenship: A Collection of Opinion Pieces and Commentaries*. Rowman & Littlefield.
4. Morrison, G. M. (2018). *Foundations of Moral Development in Education: Psychology, Ethics, and Teaching*. Routledge.
5. Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification*. Oxford University Press..